

Zakaj je križ sredi orehovega jedrca

Ervin Fritz
se je pogovarjal
z Ivanom Minattijem
ob njegovi
75-letnici

V Koroških narodnih pripovedkah je brati zapis zbiralca Vinka Möderndorferja starejšega, kako so nekoč Korošci ujeli divjega moža. Zaprli so ga v klet, imeli so ga nekaj časa zaprtega, potem je divji mož iz kleti ušel, in ko je bil že nad vasjo, se jim je rogal: »Imeli ste me, pa me niste znali vprašati, in ker me niste znali vprašati, še zmeraj ne veste, zakaj je križ sredi orehovega jedrca ...«

Tu imamo zelo pomembnega »divjega moža«, ki nam lahko veliko razkrije o sebi. Potrudil se ga bom vprašati pomembne stvari, da se nam ne bo potem rogal, da smo ga imeli v pesti, pa ga nismo znali izkoristiti.

Preden bi začel pomenek, bi rad povedal nekaj besed o svojem osebnem odnosu do njega. Samo omenim naj, da sva z Minattijem iz različnih generacij, saj je bil že v čitankah, ko sem jaz hodil še v osnovno šolo. Ni mi treba posebej poudarjati, da njegovo delo zelo spoštujem. Njega osebno pa kot pesnik pesnika spoštujem še posebej zaradi njegove posebne, močate drže, tako rekoč življenjske drže v zadevah navdiha.

Ivan Minatti je pesnik, ki ni veliko napisal. Zadnji izbor njegovih pesmi, Bolečina nedoživetega, je zbirka, v kateri ni povprečne pesmi. To je zbirka, v kateri tako rekoč ni slabega verza. Pesniki, ki svoj doživljajski svet, ki je pri vsakem posamezniku seveda omejen, upesnijo že v prvih obdobjih tako rekoč idealno, lahko imajo potem med posameznimi navdihi zelo dolga obdobja molka. To se dogaja Ivanu Minattiju. Kar posebej občudujem pri njem, je to možato prenašanje molčečih meddobij, ko si ne privoščiš – samo zaradi literarne ambicije – pisati nekaj na silo. Ivan Minatti je pesnik, ki zapoje res samo takrat, kadar ima zares kaj povedati, zato se za njim tako rekoč ne vleče noben drugorazredni ali tretjerazredni literarni rep. To pri njem še posebej občudujem.

FRITZ: Zadnji izbor tvoje poezije ima naslov *Bolečina nedoživetega*. Izšel je leta 1994. Pred tem pa so izšli še trije izbori z istim naslovom. Prvo vprašanje bi bilo, kaj pravzaprav je v Minattijevi poeziji tisto, kar poimenuješ kot nedoživeto, kot bolečino nedoživetega. Kaj je to? Zdi se, da je ta pojem nekaj osrednjega, nekaj prav v srčiki tvoje poezije, saj se pojavlja kot dominanten naslov že štirikrat, pa tudi kot nekaj, na kar se opirajo profesorji, kadar poskušajo raztolmačiti tvojo poezijo.

MINATTI: Res je. To je centralni naslov že štirih mojih zbirk. V bistvu gre za tole: zdi se mi, da človek vse življenje piše eno samo pesem. Te moje zbirke s tem naslovom so izbori. V vsakem novem izboru izpustim nekaj pesmi, ki se mi zdijo manj vredne, in dodajam nove, ki se mi zdijo pomembnejše, to se pravi, zamenjujem opeke, kar naj bi pokazalo »pravo« zgradbo mojega pesniškega in mojega duševnega sveta. In kaj naj bi ta bolečina doživetega bila? Mislim, da to bolečino čuti v sebi vsak pesnik: neko nedosegljivost v občutju, v doživetju, neodžejanost, da tako rečem, zavest, da se ne moreš stoodstotno približati neki stvari, pa naj bo to veselje, radost, žalost, ljubezen ... Vselej je nekje neka ovira, nekaj, kar je nedoživeto, neizživeto, nedoživljeno ... In to seveda vsakemu človeku prinaša neki občutek bolečine, neke trpkosti. Tako si razlagam to bolečino nedoživetega.

FRITZ: Predlagam, da se zdaj lotiva kar začetkov, to se pravi partizanskih pesmi. Si eden redkih še živih partizanskih pesnikov in pesnikov osvobodilnega boja. Poezija osvobodilnega boja je bila zelo razvejana, tudi veliko je je bilo, saj je na Slovenskem vso dolgo krvavo osvobodilno vojno tako rekoč vse pelo in bajalo. Ves čas si bil med najbolj prominentnimi predstavniki tega pesništva, samo da so bila v našem povojnem življenju različna obdobja, ko se je tvoj delež v tem pesništvu zelo različno cenil in vrednotil. Lahko rečemo, da gre v zbirki tvojih partizanskih pesmi *S poti* za zaokroženo, tehtno podobo velikega gibanja in boja za svobodo. Moje vprašanje bi bilo, kako je pravzaprav bilo pisati to poezijo med vojno in tik po njej, kakšne so tvoje osebne izkušnje. Najbrž bi vse zanimalo tvoje pričevanje, kako ste se pesniki takrat in tudi še kasneje po vojni

dajali s tako imenovano teorijo in prakso socrealizma, kako je bilo to videti in kako si to doživljal na svoji koži med partizanstvom in po vojni. Ta čas zajema tvoja zbirka *S poti* – partizanske pesmi, od katerih so nekatere prišle v čitanke, ker so izvrstne, recimo pesem *Bele gazi*. Te pesmi nosijo v sebi celo epoho, samo revolucionarnih in bojnih gesel v njih ni. Preprosto manjkajo.

MINATTI: Pesnik, če je pošten do sebe in do drugih, piše samo tisto, kar čuti. Drugega pravzaprav ne more. V partizanih sem pač pisal tisto, kar sem doživljal med tovariši, na pohodih, v boju, seveda kot popoln, bi rekel, samotnež. Ne glede na druge sem izpolnjeval tisti svoj notranji imperativ, ki mi je narekoval take pesmi, kot sem jih pač pisal. Seveda te pesmi v partizanih niso bile kaj posebej priznane ali propagirane. Tisti čas je zahteval to, kar je pisal Bor, kar je pisal Kajuh, resnično, zahteval je borbena pesem, pesem, polno nekega »huraja«, medtem ko v moji naravi tega huraja ni. Zato tudi v mojih pesmih ni ne teh fraz ne te bojevitosti. V njih nastopa pač eden izmed ljudi v partizanih, samotnež, da tako rečem, predan tistemu boju, ki je doživljal tovarišstvo, ki je doživljal smrt, ki je doživljal ločitev od domačih kot vsak človek. Tako sem pisal, ker drugače nisem niti mogel niti znal. Tudi po vojni ta moja partizanska pesem ni bila kaj posebej propagirana, kaj posebej priznana, a to me nikakor ni motilo. Kot da je šla kritika mimo mene. Vedel sem, da sem delal prav. Če bi kakor koli drugače pisal, ne bi bilo pristno, ne bi bilo resnično. Tista kritika, preprosto povedano, me ni bolela. Čutil sem se le prikrajšanega, tako kot vrsta drugih pesnikov, ki so pisali intimne pesmi tudi po vojni, recimo Ada Škerl. To je bila po vojni prva pesnica intimne, človekove duševnosti in notranjih občutij, ki je pisala čudovito liriko. Tudi njo so nekako obšli in šele kasneje je dobila svojo pravo ceno, ko se je tisti čas nekako unesel. S tem pa je tudi moja partizanska lirika dobila drugo tehtnost, kot jo je imela v času po vojni. Vendar, kot rečeno, meni se je to zelo razumljivo, ker to ni bila pesem za takšno rabo, ki je bila takrat potrebna. Če vzamemo primeru, za v hribe se ne opremiš s salonarji, ampak vzameš gozdarje in cepin. Vsaka stvar ob svojem času. Za pravo vrednotenje moje partizanske poezije je prišel čas šele precej kasneje.

FRITZ: Tam okrog leta 1955 je nastopilo eno najlepših obdobij za slovensko literaturo v vsem času. Takrat so izhajale zelo pomembne knjige, tako poezija kot proza, takrat je izšla *Balada o trobenti in oblaku* Cirila Kosmača, pa Potrčev roman *Na kmetih*, malo prej so izšle *Pesmi štirih*. Leta 1957 je izšla *Požgana trava* Daneta Zajca in leta 1955 seveda tvoja zbirka *Pa bo pomlad prišla*. Že v naslovu te zbirke je neko pričakovanje novega življenja. Zdi se mi, da je ta tvoja zbirka med vsem, kar si spesnil, najbolj odprta nekim človeških pričakovanjem, ki so bila tako pričakovanja mladega človeka sredi življenja – ko je zbirka izšla, si imel enaintrideset let – kot tudi splošna pričakovanja. To je bil čas, ko so se vojne grozote nekako že malo pozabile in ko se je odprlo tudi neko upanje v bodočnost, ko se je življenje izboljševalo, recimo skokovita gospodarska

rast v Jugoslaviji, pa tudi sicer: leta 1956, ko je bila Sueska kriza, se je človeštvu z Organizacijo združenih narodov prvič posrečilo ustaviti pravo vojno. To je bil tudi na splošno čas velikih upanj. No, pri nas so se kljub tem upanjem dogajale grozovitosti. Tudi pisatelje so zelo vlekli za ušesa, oblastniki so znali tudi groziti. In grožnje izpolnjevati. Morda bi prav ob tej zbirki povedal, kako ste se takrat dajali z oblastmi, ki so zahtevale literaturo po svoji podobi in je seveda od tistih, ki so literaturo jemali resno, niso mogle dobiti.

MINATTI: Poezija v tej moji zbirki je intimna, intimistična, kot je bila že moja partizanska poezija. Govorila je o meni, o mojih problemih glede na čas. Naslov te zbirke resnično govori o nekem upanju, da se bo glede na novi čas vendarle kaj odprlo, da bo le posijalo pomladno sonce tudi poeziji, da se bodo razrahljale tiste trde zahteve naše takratne kulturne politike, ki je zahtevala socrealizem. Ta moja zbirka vsebuje vrsto pesmi, v katerih opozarjam na težave tistega časa. Tam sta na primer pesmi *Kam bi s tabo, drobna pesem* ali *Kako je smešno sanjati današnje dni*, to se pravi, v času vsega tega pritiska. To je bil nekakšen upor pesnika, vendar intimen upor pesnika, ki piše intimno lirično poezijo. Če si lirik, ne moreš biti hrupen. Lirika je vedno bolj ali manj tih osamljen glas, ki pravzaprav ne povzroča velikih premikov v življenju narodov ali kakor koli drugače, vendar pa vpliva s svojo besedo na duše, na zavest ljudi. Kljub vsemu. Poleg tega je bil čas nastajanja te zbirke čas, ko se je v meni, takrat sem imel kakšnih šestindvajset let, zbudila tista pozna romantika, ki je kot partizan ali povojni graditelj proge Brčko-Banoviči, proge Šamac-Sarajevo in podobnih pač nisem mogel izživeti. To je danes težko razumeti: tisto prvo erotiko, vse hrepenenje, ki je bilo v človeku, je bilo tista leta težko izživeti. V mladem človeku vse vre, čas pa zahteva od tebe neprestano vojaka in pokornega človeka, ki bo na vsak ukaz rekel razumem in ukaz tudi izpolnil. Vsa ta moja intima, romantika in erotika v zbirki *Pa bo pomlad prišla* je na neki način odpor proti pritisku oblasti in njenim receptom, kakšna naj bi bila literatura. Življenja in literature ni mogoče ukrotiti. Literaturo pač lahko zaviraš, navsezadnje pa privre s svojo svežino in močjo na dan kakor studenec izpod ledu. Ni je ovire, ki bi jo lahko zadržala. Tako je tudi takratna oblast ni mogla. Čedalje več je bilo osebne intimne poezije, ki se je vse bolj uveljavljala.

FRITZ: Povejva zdaj še kaj o naslednji zbirki s slavnim naslovom *Nekoga moroš imeti rad* iz leta 1963. Naslov je povzet po naslovu vodilne pesmi v zbirki. Lahko rečem, da se mi zdi stališče pesnika, ki na vsem svetu tako rekoč ne najde stvari, ki bi jo ljubil, rahlo čudaško. Ta mizantropska pozicija pa vendarle že desetletja doživlja tako rekoč viharne odmeve in sozvočja med najširšimi sloji ljubiteljev poezije. Ti si znan zlasti po tej pesmi. Naj omenim, da se mi zdijo številni pritrjevalci enako čudaški kot stališče te pesmi samo. Osnovno človeško občutje – da si tako odtujen svetu, da pravzaprav samo gledaš, kje je kakšno bitje v veselju, ki bi bilo vredno, da mu podariš kanček ljubezni, pa ga

ne najdeš – je meni osebno popolnoma tuje. Od rane mladosti sem ljubil človeštvo, in to se mi še zdaj dogaja, tudi manifestativno. Zame osebno je ta pesem in celotna ta zbirka, ki kaže hudo odtujenost, nekako tuja. Lahko rečem le, da sam pojem v duru, Minatti pa precej v molu. Tu se nekako ne moreva zblížati. Rad bi torej vedel, kako je pravzaprav s tem ljudomrzništvom, ki je od zbirke iz leta 1955 do zbirke v letu 1963 napredovalo tako rapidno, da se vidi ta čas kot prelom, v katerem so skopnele vse perspektive, da se je obzorje upanja popolnoma zastrlo, in ne samo da ni bilo več videti nobene poti, ampak ni bilo na lepem več videti nobenega človeka.

MINATTI: Kaže, da vse to Slovenci vejo, torej bom poskusil razložiti predvsem tebi. Seveda ne gre za ljudomrzništvo. Ne gre za sovraštvo do človeka, temveč za strašno razočaranje nad človekom, nad ideali, nad vsem tistim, kar imamo za humanizem, za katerega se je izkazalo, da zmeraj potegne kratko. To lahko vidimo v vseh teh vojnah, v vseh teh hudih situacijah, ki se dandanes nenehno dogajajo. Ta pesem je pravzaprav krik po ljubezni. Krik po ljubezni, po človeku, ne ljudomrzništvo, temveč iskanje človeka, ne odmik od človeka. Mislim, da je bil tudi čas tak, da se je človek počutil strašno osamljenega, vsaj jaz sem tako čutil, strašno razčlovečenega. To je bil krik po bližini, pa četudi po bližini trave, reke, kamna. Kaže, da je bil čas res tak, da se je ta pesem v ljudeh tako prijela. Kaže, da jim je nekaj dala. Tako so jo brali in brali in brali, da mi je postalo že sitno, da je postala nekakšna »stara plošča«, da jo včasih že kar težko prenašam in da jo preskočim, kadar na literarnih večerih kaj berem.

FRITZ: Pesem *Nekoga moraš imeti rad*, ki je res ena tvojih ključnih, in tudi vse druge nekako nakazujejo tvojo osnovno pozicijo v svetu, ki pri upesnjevanju sveta pravzaprav ne računa z drugim kot s tostranstvom. Namreč – z vprašanjem Boga se tvoja poezija ne ukvarja, nekako ga daje v oklepaj, ga ne zanikuje, upošteva ga pa tudi ne. Lahko bi rekli, da je svet Minattijeve poezije brezbožen. Čisto pa vendarle ni. Tu je pesem *Zahvaljen*, ki se začne takole: »Zahvaljen, dobri in nedoumljivi, za to veliko bleščeče zimsko sonce ...« in tako naprej. Kako se na lepem znajde taka pesem v takem opusu?

MINATTI: Bilo je, kot je bilo. In je, kakor je. To je pesem, ki jo verski časopis *Družina* v mojem opusu edino priznava, saj je o tej pesmi prinesel čudovito očno. Od vseh mojih pesmi je edino ta zagledala milost v njihovih očeh. V tej pesmi gre seveda za panteizem. Tisto, kar iščem, je Narava. Njo iščem, se ji zahvaljujem, mi je nedoumljiva, najsi gre za rast bilke ali zorenje sadeža ali za kar koli. Moj »nedoumljivi« ni tisti nedoumljivi, ki ga ima za takega Krščanska cerkev ali katera druga veroizpoved, ampak je Narava sama. Ne vem. Darwin, če hočete. Narava je tista, panteizem, to je tisto, kar se mi zdi trdno, otipljivo, skrivnostno in vredno. Nad ljudmi sem se razočaral, nad naravo se nisem, čeprav zna biti narava tudi mnogo surovejša, to vemo, velika riba jé majhno in tako dalje, ampak

v naravi je to zakonito, normalno. Medtem ko pri ljudeh vse to, kar delamo drug drugemu, ni tako čisto, ampak je, tako bi rekel, pokvarjeno. In zaradi tega ne gre za ljudomrzništvo, ampak za razočaranje.

FRITZ: Literarna zgodovina te seveda uvršča v poseben predalček. Sodiš menda med intimistične pesnike, si čist, direkten, nereflektiran lirik, po oblikovni plati pa rahlo konzervativen z delno modernostjo, približno tako. Zanima me, kako to svoje mesto sam vidiš, kateri avtorji na literarni sceni so ti blizu in sorodni, kateri bolj tuji. Morda bi povedal še to, kako je bilo pravzaprav s tvojimi vzorniki, s tvojimi tihimi simpatijami in glasnejšimi ljubeznimi. Tvoj opus je namreč tako samosvoj, da vzornikov in vzorov seveda ne pokaže, jih zelo dobro skriva, kar je, mimogrede povedano, eden od znakov vrhunske kvalitete.

MINATTI: Moja pesniška pot se je začela že v gimnaziji. Nekaj dijakov nas je bilo navdušenih za literaturo in smo po vzoru vajecev iz naše literature izdajali na roko pisan listič v petih izvodih, bilo nas je pač pet, in tam so izšle naše prve pesmi. V gimnaziji smo se učili dokaj podrobno o pesniških oblikah, o sonetih, tercinah, rimah in vsem drugem. Moja začetna pot je bila trdno povezana s temi oblikami. V prvih zbirkah imam nekaj sonetov, strogo kitično obliko. Ta pa se je kasneje vse bolj razvozlavala in razvezovala, ker sem čutil, da me oblika uklepa. Če mi, recimo, verz teče do tod pa samo še malo čez, pa nič več naprej, ga ne morem nategovati, da bo obliki zadoščeno. To se pravi, prosta oblika se mi je bolj ali manj sama vsiljevala, glede na to, kakršno je pač bilo čustvo, kar in kolikor je bilo pač po mojem treba povedati in izraziti. Trudil sem se to počenjati čim bolj redkobesedno in brez velikih mašil in podobno.

FRITZ: Kje si se učil?

MINATTI: Takrat smo se učili pri slovenski literaturi. Od Jenka pa Levstika in Prešerna, ki smo ga znali v našem gimnazijskem krožku na pamet, na pamet smo znali *Sonetni venec* pa *Gazele*, vse tiste bistvene Prešernove stvari smo znali na pamet. In tako naprej do moderne. Brali smo vse, kar nam je prišlo pod roke, Župančiča, Ketteja, Murna, v Murnu sem našel svojo največjo sorodnost, zdel se mi je tisti, ki je najbolj zvenel. Kajpada je Murn pesnik, ki ima vrsto nedodelanih pesmi, tudi šibkih verzov. Toda vmes, med dvema verzoma ali tremi, pa se zasveti nekaj kakor biserna kaplja v soncu, in to je tista prava, čista lirika. Ta biserna kaplja drži vso pesem pokonci, in to je tisto, kar pravzaprav v poeziji iščem: kratkost, jedrnatost, čistost, brez veliko besed, vsako besedo trikrat pregriznem, preden jo napišem, pretehtam, ali je odveč ali ni, ali bi bila boljša ta ali kaka druga, zato mi gre pisanje tudi tako slabo od rok. Vsekakor, Murn je bil eden od tistih, prav tako tudi Jenko. Med njima je velika podobnost glede čistosti in edinstvenosti. Jenkovi *Obrazi*, to je nekaj neponovljivega. Pozneje, kot slavist, sem bral Ruse, pesnike Lermontova, Puškina,

Tjutčeva, Francoze, Baudelairja, kaj bi našteval. Pri tem se človek resnično uči, vidiš, kaj je vredno, kaj ni vredno, in med tem iščeš svoj obraz, svoj stil in svoj jezik. Seveda preko sebe, preko svoje narave ne moreš. To je bila moja pesniška šola. Kako me predalčkajo profesorji, mi, kot že rečeno, ni bilo nikoli bistveno in mi še vedno ni, najsi se to sliši še tako domišljavo, ampak ni domišljavo. Meni je bistveno, da sem s pesmijo zadovoljen sam. To. Lahko mi rečejo, kako je to imenitna pesem, pa taka in taka in taka, ne, če meni ni všeč, potem ni to, kar bi morala biti. Zaradi tega pišem malo, ker se mi zdi, da je bilo na svetu napisanega pač že veliko slabega, ni treba, da k temu prispevam še jaz. Sicer pa, kar je, je. Če je kaj vrednega, bodo ljudje brali, če ni vredno, bodo šli mimo, in to je pravzaprav vse, kar lahko o svojem mestu v slovenski književnosti rečem. V literaturi pravzaprav nisem bil nikogaršnji učenec ali pa vseh, pa tudi posnemovalcev nimam, kar je pa tudi dobro. Tako človek stoji v tej literaturi kot nekakšen osamelec.

FRITZ: Kaj bi lahko rekel o daru pesnikovanja nasploh in posebej o svojem in kako živi človek s to posebnostjo?

MINATTI: Po pravici povedano, ne bo neskromno, ampak mislim, da kaj posebno velik talent nisem. Tako, za deželno rabo pač. Poezija je poezija, težko je povedati, kaj je to. Zame je, naj se izrazim malce katoliško, kot neka sveta spoved. Tu si sam pred sabo, ne pred Bogom, pred sabo in pred poezijo. Tu moraš biti pošten do kraja, obenem pa imeti tudi moč in dar, da to poveš in izpoveš. In tu se mi zdi, da vsaj jaz s tem darom, kot ga imam, težko živim. Težko živim zato, ker se mi pri vsaki pesmi, ki jo napišem, zdi, da sem se ji približal samo polovično od tega, kar bi rad povedal. In zmeraj grem nekako tepen od tega »svetega« opravila. Zmeraj nekako zafrustriran, zmeraj z nekakšno »bolečino nedoživetega« v sebi. Vsakih nekaj let mi kanejo kakšne tri ali štiri pesmi. Te morajo seveda najprej zagrabit mene, ker če me ne zgrabijo, se mi zdi, da nima smisla pisati, nekaj mora biti v njih, da me pretrese. Zato je moja bera slaba in majhna. Pri vsakem izboru nekaj pesmi izločim, tiste, za katere se mi zdi, da so odslužile, in tako preko petdeset, šestdeset pesmi v skupnem izkupičku ne pridem. Pa naj še tako pridno pišem.

FRITZ: Med pogovorom, ki sva ga imela na literarnem večeru v občinski knjižnici v Žalcu, je neka gospa pripomnila, da sodiš v generacijo, ki ji je pripadal tudi pesnik France Balantič. Kot gimnazijko jo je izredno prizadela njegova zbirka *V ognju groze plapolam*. Potem dolga desetletja sploh nismo mogli do Balantičevih verzov. Kako pri tebi odmevajo ti verzi?

MINATTI: Z Balantičevo poezijo sem se srečal že zelo zgodaj. V roke sem dobil njegovo drobno knjižico, imenovala se je *Muževna steblika*. Spremljal sem ga kakor vso tedanjo katoliško liriko, liriko *Doma in sveta*. Pesnika prvega ranga

te poezije sta bila Dušan Ludvik in Severin Šali, to je bilo v letih triništirideset, štiriinštirideset, ko sem tudi jaz pravzaprav začenjal, in Balantič. Osebnost ga nisem poznal, sva bila pač v različnih brigadah. A ne glede na to moram reči, da mi Balantič nekako ne gre. Ne zaradi tega, ker je tak in tak nazorsko, ne, zdi se mi preveč baročen. Moja poezija je zelo preprosta, celo jenkovska. Če vzamemo mojo pesem iz tistega časa *Bele gazi* – pesmica ima devet verzov, brez okrasja, Balantič pa je zelo nabuhel, zelo nabrekel, zelo baročen. Ne rečem, da je to slaba poezija, daleč od tega, samo Balantič nekako ni moj tip. Smo ga pa prebirali še in še. Ena njegovih, ki mi je najljubša in se najbolj približuje mojemu občutju za pesem, je kratka pesem *Zasuta usta*: »Nekje pokopališče je na hribu ... pri meni noč je in mi sveti. Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust!« Zelo kratka, jedrnata, torej čudovita. Od vseh njegovih pesmi me je najbolj pretresla in jo še vedno najbolj cenim. Je pa seveda gigantska stvar, pisati venec sonetnih vencev, tega je sposoben le redko kdo.

FRITZ: Da se nam ne bi rogal, kot se je gozdni mož Korošcem, naj te, preden te spustim iz rok, vprašam tudi po tem, zakaj je v orehovem jedrcu križ.

MINATTI: To bi me moral vprašati na začetku. Zdaj ti ne bom povedal, nimaš več moči nad menoj.

